

Nr 891

Av herr **Sjöholm**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 115, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 68 § uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272) m. m.

Departementschefens förslag i fråga om utmätning av överskjutande preliminär skatt har uppenbara förtjänster och ett realiserande därav skulle i många avseenden innebära väsentliga fördelar jämfört med den för närvarande gällande ordningen inom detta område. Förslaget är dock delvis inte tillräckligt långtgående och tillgodoser inte helt de syften för vars tillgodoseende det väckts.

Det måste framstå som en självklar princip att statsverket inte skall betala ut medel till person som häftar i skuld till statsverket. Det kan därför inte råda delade meningar om att fordran på överskjutande preliminär skatt skall kunna tas i anspråk för gäldandet av skuld till staten. Det exekutiva förfarandet är emellertid härvidlag inte enhetligt. Det allmännas fordran å restförd "ordinär" skatt exekveras av utmätningssmannen genom ett enkelt kvittningsförfarande. Andra slag av obetalda skatter eller allmänna avgifter — bilskatt, rättegångskostnader, arbetsgivaravgifter, varuskatter m.m. — liksom böter kan utvinnas ur den överskjutande skatten endast genom ett mera omständligt utmätningförfarande, Någon godtagbar motivering för denna skillnad torde inte kunna förebringas. Såsom bl. a. riksrevisionsverket i sitt remissutlåtande anför talar starka skäl för att kvittningsförfarandet finge tillämpas vid all exekution i fordran på överskjutande preliminär skatt avseende uttagande av skuld till statsverket. En avsevärd lättnad i utmätningssmannens arbetsbörda skulle vinnas härigenom utan något som helst men för någon.

Enskilda fordringsägare har efter hand och i allt större antal sökt verkställighet i gäldenärs fordran på överskjutande preliminär skatt. Omfattningen härav är i själva verket en av de väsentligaste anledningarna till att en ändrad lagstiftning ansetts vara befogad och nödvändig i fråga om exekution i överskjutande skatt. Det synes dock vara svårt att ansluta sig till departementschefens uppfattning att en önskvärd minskning av arbetsvolymen hos utmätningssmännen i och för sig skulle kunna motivera ett försämrat tillgodoseende av allmänhetens rätt att få sina fordringar bringade till exekutiv verkställighet. Det vore ytterst äventyrligt ur rättssäkerhetssynpunkt om arbetsförhållandena och personaltillgången hos en viss myndighet skulle kunna inskränka eller omintetgöra det slutliga realiserandet av ett rättsanspråk som samhället tillerkänt en enskild medborgare.

Det finns emellertid andra skäl som starkt talar för en ändrad inställning till frågan om verkställighet av enskilda fordringar i fordran på överskjutande preliminär skatt. Den överskjutande skatten har i de flesta fall uppkommit genom att ett tvångsvis uttaget skatteavdrag visat sig vara för högt. Staten har sålunda — givetvis utan ond avsikt men dock numera fullt avsiktligt — tagit ut en större preliminär skatt än vad som slutligen visar sig vara riktigt. Den skattskyldige kan inte skydda sig mot denna preliminära överbeskattning. Han får nöja sig med att krediteras överskottet sedan debiteringen är klar. Det föreligger här ett avräkningsförfarande mellan det allmänna och den enskilde. Detta avräkningsförfarande resulterar i ett mycket stort antal fall i att skattskyldiga tillgodoräknas överskottsskatt. Ej sällan betingas uppkomsten av överskjutande skatt därav att den skattskyldige under inkomståret varit sjuk och ur stånd att arbeta under längre eller kortare tid. Det är givet att hans ekonomiska ställning därvid kunnat mer eller mindre allvarligt försämrats. Den överskjutande skatten kan i dessa fall betraktas som en informell retroaktiv sjukförsäkring av största värde för den skattskyldige. Att i detta läge inbjuda utomstående intressenter i form av fordringsägare med allehanda fordringsanspråk — stundom de mest dubiösa — att ta för sig av skatteöverskottet förefaller utomordentligt otillfredsställande. En hel rad remissinstanser har anslutit sig till denna uppfattning: hovrätten över Skåne och Blekinge, riksrevisionsverket, kronokamreraren i Göteborg, Föreningen Sveriges häradsövdingar och Föreningen Sveriges stadsdomare. Ett principiellt förbud mot utmätning av överskjutande preliminär skatt i enskilt mål bör införas. Endast ett undantag, som konsekvent anknyter till den förmånsrätt statsmakten uppställt beträffande rätten att erhålla införsel i lön, bör medgivas. Fordran på familjerättsliga underhållsbidrag och därmed jämställda anspråk enligt den specifikation lagförslaget innehåller är av den angelägenhetsgrad att utmätning bör få verkställas för dessa fordringars tillgodoseende.

Departementschefen har fullt riktigt ansett att fordran å underhållsbidrag bör intaga en prioriterad ställning men nöjer sig med att för dessa fordringars del eliminera den trehundra kronors-spärr som i övrigt avses bli införd. Enär vid utmätning skilda verkställighetsansökningar har lika rätt och behållningen skall fördelas i proportion till fordringarnas storlek måste sålunda familjerättsliga fordringsanspråk tävla med fordringar av andra slag. Om då — såsom föreslås — skilda regler skall gälla i fråga om trehundra kronors-gränsen torde mycket svårlösta — i förslaget helt olösta — komplikationer uppstå vid fördelningen av utvunna medel.

Det kan slutligen anmärkas att införandet av en spärr vid trehundra kronor inte torde komma att ha den minskningseffekt i fråga om tillströmningen av ansökningar om utmätning för enskild fordran i överskott som lagförslaget avser att skapa. Sökandena kommer att vara på förhand ovetande om stor-

leken av den ev. överskottsskatt som kommer att tillgodoräknas gäldenären. Möjligheten att erhålla någon betalning kommer inte att framstå som utesluten. Huvudparten av bestyret med dessa ansökningar kommer därför att kvarstå för utmätning; endast själva verkställigheten av utmätning — som ingalunda är det mest betungande i detta sammanhang — skulle i ett relativt stort antal fall falla bort.

Regeringsförslaget bör sålunda ändras i följande avseenden:

alla slag av fordringar med det allmänna som borgenär kan bli föremål för kvittningsförfarande,

utmätning i enskilt mål skall få ske endast för fordringar avseende familjerättsliga underhållsbidrag och vad därmed kan jämföras enligt specifikation i lagtexten,

ingen tidsbegränsning för ansökans ingivande erfordras inte efter den företagna inskränkningen av rätten till utmätning.

Med åberopande av det anförda får jag hemställa,

att riksdagen måtte för sin del antaga följande

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 68 § uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272)

Härigenom förordnas, att 68 § uppbördsförordningen den 5 juni 1953 skall *dels* erhålla följande ändrade lydelse (4 mom.), *dels* tillföras ett nytt moment, betecknat 6 mom., av nedan angiven lydelse.

68 §

4 mom. Häftar den som enligt 1 eller 2 mom. är berättigad återbekomma erlagt skattebelopp eller som är berättigad till ränta enligt 69 § 1 mom. för restförd skatt eller för andra på indrivning beroende medel äger han utfå allenast vad som överstiger det oguldna beloppet jämte i förekommande fall därå belöpande restavgift eller ränta. Återstoden skall gottskrivas honom till gäldande av det belopp, för vilket han enligt ovan må häfta, och i förekommande fall tillställas annan länsstyrelse med motsvarande tillämpning av bestämmelsen i 3 mom.

Vad — — — — påföres.

6 mom. Fordran på överskjutande preliminär skatt, som avses i 1 mom. första stycket, jämte ränta enligt 69 § 1 mom. må ej överlätas särskilt, innan beloppet kan lyftas.

Utan hinder av vad som i första stycket sägs må, sedan kreditkort på slutlig skatt kommit utmätningens man till handa, utmätning av fordran som där avses äga rum i mål om vad enskild har att utgiva enligt lagen om so-

cialhjälp eller barnavårdslagen eller på grund av underhållsskyldighet enligt giftermålsbalken, föräldrabalken eller annan lag.

Utmätning i enskilt mål må icke ske utan att åtgärder kan beräknas inbringa sökanden något utöver vad som fordras för att täcka kostnaderna för utmätningen.

Stockholm den 21 april 1966

Sten Sjöholm (fp)
